

5. Онішчук І. І. Розвиток іншомовної освіти майбутніх вчителів гуманітарних спеціальностей у педагогічних університетах України (середина XX – початок XXI століття) дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2019. 361 с.

REFERENCE

1. DAViO – Derzhavnyj arkhiv Vinnyts'koji oblasti [State Archive of Vinnytsia Region].
 2. Zuziak, T. P. (2017). Stanovlennja j rozvytok pedagogichnoji osvity na Podilli (kinec' XVIII – pochatok XX st.) [Formation and development of pedagogical education in Podillia (late 18th – early 20th century)]; monograph. Vinnytsia: Nilan-LTD. 452 s. [in Ukrainian]
 3. Zhosan, O. (2021). Pidruchnyky i posibnyky dlja zahalnoi serednoi osvity u 1921–1991 rokakh [Textbooks and manuals for general secondary education in 1921–1991]; monograph. Kropyvnytskyi. 346 s. [in Ukrainian]
 4. Misechko, O. Ye. (2011). Formuvannia systemy profesii noi pidhotovky vchytelia inozemnoi movy u pedahohichnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (1900–1964) [Formation of the system of professional training of foreign language teachers in pedagogical institutions of Ukraine (1900–1964)]; Doctor's thesis. Zhytomyr Ivan Franko State University. Zhytomyr. 606 s. [in Ukrainian]

5. Onishchuk, I. I. (2019). Rozvytok inshomovnoi osvity maibutnikh vchyteliv humanitarnykh spetsialnostei u pedahohichnykh universytetakh Ukrainy (seredyna XX – pochatok XXI stolittia) [Development of foreign language education of future humanities teachers in pedagogical universities of Ukraine (mid-20th – early 21st century)]; PhD thesis. Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Vinnytsia. 361 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЮСЬКОВ Олександр – аспірант 1-го року навчання Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: форми та методи іншомовної підготовки в освітніх закладах поділля 30-60 рр. XX ст.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

YUSKOV Oleksandr – First-Year Postgraduate Student Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University.

Scientific interests: forms and methods of foreign language training in educational institutions of podillia 30-60s of the XX century.

Стаття надійшла до редакції 13.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 25.03.2026 р.

УДК 378.147:004:005.5

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-376-381

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

ЧЕРНУХА Юрій –

аспірант кафедри цифрових технологій і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
 ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7465-118X>
 e-mail: yurvin@gmail.com

**КОМПОНЕНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
 ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ ДО РОБОТИ З ІНФОРМАЦІЙНИМИ СИСТЕМАМИ
 УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ**

У статті обґрунтовано теоретичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців галузі управління та адміністрування до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами в умовах цифрової трансформації суспільства. Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі цифрових технологій у сфері управління та потребою у формуванні конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно діяти в цифровому бізнес-середовищі.

На основі аналізу сучасних наукових підходів професійну підготовку розглянуто як складне інтегративне утворення, що поєднує взаємопов'язані компоненти: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-операційний, інструментально-діяльнісний, комунікативний, рефлексивно-оцінний та особистісно-творчий. Розкрито зміст кожного з компонентів та визначено їхню роль у формуванні готовності здобувачів освіти до використання інформаційних систем у професійній діяльності.

У дослідженні систематизовано критерії та показники сформованості професійної підготовки, що дозволяють здійснювати комплексну оцінку рівня готовності майбутніх фахівців до роботи в умовах цифровізації управлінських процесів. Обґрунтовано, що ефективність підготовки залежить від рівня розвитку цифрових компетентностей, практичних умінь застосування інформаційних систем, а також сформованості комунікативних, рефлексивних і творчих якостей особистості.

Результати дослідження підтверджують необхідність системного підходу до організації професійної підготовки, що передбачає інтеграцію теоретичної, практичної та особистісної складових. Перспективи подальших наукових розвідок пов'язані з розробленням педагогічних умов, методик і діагностичного інструментарію формування визначених компонентів, а також упровадженням інноваційних освітніх технологій у процес підготовки фахівців.

Ключові слова: професійна підготовка, управлінська освіта, компетентнісний підхід, цифрова компетентність.

CHERNUKHA Yurii –

Graduate Student of the Department of Digital Technologies and Professional Education Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynsky
 ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7465-118X>
 e-mail: yurvin@gmail.com

COMPONENTS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN MANAGEMENT AND ADMINISTRATION FOR WORKING WITH BUSINESS PROCESS MANAGEMENT INFORMATION SYSTEMS

The article substantiates the theoretical foundations of professional training of future specialists in management and administration for working with business process management information systems in the context of the digital transformation of society. The relevance of the study is обусловлена the growing role of digital technologies in management and the need to train competitive professionals capable of operating effectively in a digital business environment.

Based on the analysis of contemporary scholarly approaches, professional training is conceptualized as a complex integrative construct that combines interrelated components: value-motivational, cognitive-operational, instrumental-activity, communicative, reflective-evaluative, and personal-creative. The content of each component is elucidated, and their role in shaping students' readiness to use information systems in professional activities is determined.

The study systematizes the criteria and indicators of the formation of professional training, enabling a comprehensive assessment of the level of readiness of future specialists to work under conditions of digitalization of managerial processes. It is substantiated that the effectiveness of training depends on the level of development of digital competencies, practical skills in applying information systems, as well as the formation of communicative, reflective, and creative personal qualities.

The findings confirm the necessity of a systemic approach to organizing professional training, which involves the integration of theoretical, practical, and personal components. Prospects for further research include the development of pedagogical conditions, methodologies, and diagnostic tools for forming the identified components, as well as the implementation of innovative educational technologies in the training of future specialists.

Key words: professional training, management education, competency-based approach, digital competence.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасні умови цифрової трансформації економіки та активного впровадження інформаційних систем управління бізнес-процесами зумовлюють необхідність підготовки конкурентоспроможних фахівців галузі управління та адміністрування, здатних ефективно здійснювати професійну діяльність у цифровому середовищі. Водночас аналіз наукових джерел свідчить, що професійна підготовка майбутніх фахівців у цій сфері розглядається як складне інтегративне утворення, яке охоплює низку взаємопов'язаних компонентів (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-операційний, інструментально-діяльнісний, комунікативний, рефлексивно-оцінний, особистісно-творчий), однак їх структурна організація, а також критерії, показники та рівні сформованості недостатньо систематизовані.

У зв'язку з цим виникає потреба в науковому обґрунтуванні структури професійної підготовки майбутніх фахівців до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами, визначенні її компонентів, критеріїв, показників і рівнів сформованості як основи для підвищення ефективності освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема професійної підготовки майбутніх фахівців галузі управління та адміністрування до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами є предметом активного наукового осмислення в сучасному педагогічному, соціологічному та економічному дискурсі. У світовому науковому просторі представлено значну кількість досліджень, у яких здійснюється як теоретичне обґрунтування сутності такої підготовки, так і емпіричний аналіз ставлення здобувачів освіти до використання інформаційних систем, а також чинників, що впливають на ефективність її формування.

Аналіз дисертаційних і наукових праць свідчить про міждисциплінарний характер досліджуваної проблеми, що розглядається в межах філософських, соціологічних і педагогічних підходів. У наукових розвідках професійна підготовка до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами трактується як складне інтегративне утворення, яке включає взаємопов'язані компоненти: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-операційний, інструмен-

тально-діяльнісний, комунікативний, рефлексивно-оцінний та особистісно-творчий.

Значну увагу в наукових працях приділено обґрунтуванню змісту окремих компонентів професійної підготовки. Зокрема, дослідники підкреслюють важливість формування ціннісно-мотиваційної сфери майбутніх фахівців як основи їх готовності до діяльності в умовах цифрової трансформації, розвитку когнітивно-операційних умінь, що забезпечують аналіз і оптимізацію бізнес-процесів, а також інструментально-діяльнісних навичок, пов'язаних із використанням сучасних інформаційних систем (ERP, CRM тощо).

У працях українських учених (І. Зязюн, О. Кузьмін, Л. Гринів та ін.) наголошується на значущості практичної складової підготовки управлінських кадрів, зокрема сформованості здатності до застосування цифрових інструментів у професійній діяльності. Окремий напрям досліджень становить вивчення комунікативної підготовки майбутніх фахівців, яка розглядається як важлива умова ефективної взаємодії в цифровому середовищі (Н. Морзе, Л. Варченко-Троценко).

Водночас у наукових працях акцентується роль рефлексивно-оцінного компонента як чинника професійного саморозвитку (В. Сидоренко, Є. Климов), а також значення особистісно-творчого компонента, що забезпечує інноваційність і креативність управлінської діяльності.

Разом із тим аналіз наукових джерел засвідчує, що, попри значну кількість досліджень, недостатньо систематизованими залишаються питання комплексного визначення критеріїв і показників сформованості професійної підготовки майбутніх фахівців до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами. Це зумовлює необхідність подальшого наукового обґрунтування зазначеної проблеми.

Метою статті є обґрунтування компонентів, критеріїв і показників професійної підготовки майбутніх фахівців до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами.

Методи дослідження. Застосовано методи порівняння, узагальнення, синтезу та аналізу для вивчення сучасного стану підготовки майбутніх фахівців галузі управління та адміністрування.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Розгляд професійної підготовки майбутніх фахівців галузі управління та адміністрування до використання інформаційних систем управління бізнес-процесами як складного особистісного утворення дає змогу виявити її специфіку через інтеграцію значущих складових, а саме: ціннісно-мотиваційного, когнітивно-операційного, інструментально-діяльнісного, комунікативного, рефлексивно-оцінного та особистісно-творчого компонентів.

У світовому педагогічному науковому просторі представлено значну кількість праць, у яких не тільки здійснюється ґрунтовна, часто статистично обґрунтована оцінка ставлення здобувачів освіти до професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами, але й аналізуються чинники, що впливають на таке ставлення.

Проведений теоретичний аналіз дисертаційних досліджень, присвячених структурі професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами, виконаних у межах філософських, соціологічних і педагогічних студій, дає підстави, з опорою на завдання суспільства сталого розвитку, окреслити структуру такої підготовки як систему взаємопов'язаних компонентів, що в сукупності формують цілісне утворення.

Ціннісно-мотиваційний компонент професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами передбачає наявність внутрішньої готовності та стійкої мотивації здобувача освіти до професійної діяльності в умовах цифрової трансформації управлінських процесів, усвідомлення ролі сучасних інформаційних систем у підвищенні ефективності управління, а також прагнення до самореалізації, безперервного навчання й інноваційного мислення в сфері автоматизації бізнес-процесів.

До змісту цього компонента належать: ціннісні орієнтири здобувача освіти (відповідальність, інноваційність, результативність, дотримання норм цифрової етики); професійна мотивація щодо використання цифрових інструментів у сфері менеджменту; особиста зацікавленість у розвитку власних цифрових компетентностей; готовність долати труднощі, пов'язані з опануванням інформаційно-комунікаційних технологій.

Когнітивно-операційний компонент професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами охоплює систему знань, інтелектуальних умінь і практичних навичок, необхідних для ефективної роботи з інформацією, здійснення аналітичної діяльності, прийняття управлінських рішень та оптимізації бізнес-процесів із застосуванням цифрових інструментів.

Структурно цей компонент включає: когнітивну складову, тобто сформованість знань з управління, адміністрування та інформаційно-комунікаційних технологій у сфері бізнес-процесів; операційну складову, що відображає готовність і здатність застосовувати набуті знання в практичній діяльності за допомогою цифрових платформ, аналітичних інструментів і систем управління підприємствами (ERP, CRM тощо).

Когнітивно-операційний компонент розглядається як інтегративна характеристика, яка поєднує знання про структуру, функціонування й управління

бізнес-процесами, уміння аналізувати, моделювати й оптимізувати їх із використанням сучасних інформаційних систем, а також сформованість операційних навичок роботи з цифровими ресурсами [44; 50; 116].

Основними характеристиками цього компонента є: обізнаність щодо інформаційних систем управління бізнес-процесами (1С: Підприємство, SAP, Oracle, Microsoft Dynamics тощо); уміння проводити аналіз бізнес-середовища та ухвалювати рішення на основі цифрових даних; здатність застосовувати інформаційні системи для планування, контролю, моніторингу та оцінювання бізнес-процесів; володіння навичками роботи в цифровому середовищі (хмарні сервіси, електронний документообіг, системи управлінської аналітики тощо).

Інструментально-діяльнісний компонент професійної підготовки до роботи з інформаційно-комунікаційними системами управління бізнес-процесами охоплює систему знань, умінь, навичок, технологічних прийомів і практичних дій, що забезпечують результативне використання інструментів ІКТ у сфері управління.

Його можна визначити як інтегрований показник готовності здобувача освіти до практичного застосування інформаційних систем управління бізнес-процесами, що проявляється у здатності здійснювати аналіз, моделювання, планування, моніторинг та оптимізацію управлінських рішень за допомогою сучасних цифрових засобів.

До ключових складових інструментально-діяльнісного компонента належать: володіння інструментарієм інформаційно-комунікаційних систем (ERP, CRM системи тощо); сформовані навички практичного моделювання бізнес-процесів; уміння працювати з базами даних, електронними таблицями та аналітичними панелями; здатність здійснювати операційну діяльність у цифровому управлінському середовищі.

Українські науковці І. А. Зязюн, Г. М. Ковальчук, В. І. Лозова [1] підкреслюють, що інструментально-діяльнісний компонент передбачає сформованість реальної готовності до застосування професійних знань у практиці управління із використанням сучасних засобів.

У працях О. Є. Кузьміна та Л. С. Гриніва [2] акцентується важливість якісної практичної підготовки управлінських кадрів до роботи з автоматизованими системами управління як передумови професійної ефективності.

За визначенням Т. Ю. Кравченко [3], інструментально-діяльнісний компонент включає в себе здатність реалізовувати управлінські функції на основі використання ІКТ та цифрових платформ, що забезпечує професійну мобільність випускника.

Комунікативний компонент професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами розглядається як сукупність знань, умінь, навичок і особистісних якостей, що забезпечують результативну взаємодію майбутніх фахівців у професійному середовищі, зокрема під час використання інформаційних систем управління бізнес-процесами.

Цей компонент проявляється у здатності вести ділове спілкування, працювати в команді, здійснювати переговори, презентувати управлінські рішення та адаптувати комунікативні стратегії до вимог цифрового середовища.

До його структурних елементів належать: володіння професійною термінологією в галузі управління та ІКТ; уміння вибудовувати професійну комунікацію в цифрових середовищах; здатність до міжособистісної взаємодії в умовах командної роботи; сформована культура ділового спілкування, у тому числі в електронному форматі (електронна пошта, месенджери, CRM-системи тощо).

На думку українських дослідників, В. С. Глазман [4], комунікативна компетентність становить одну з ключових характеристик професіоналізму сучасного управлінця.

Отже, комунікативний компонент посідає провідне місце в системі професійної підготовки, оскільки забезпечує ефективну взаємодію в цифровому середовищі під час роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами.

Рефлексивно-оцінний компонент професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами охоплює здатність до самопізнання, самооцінювання, критичного аналізу власної професійної діяльності, готовність до корекції професійної поведінки, а також усвідомлення наслідків використання інформаційних систем у бізнес-середовищі.

Він забезпечує свідоме застосування знань, досвіду та цінностей у процесі управління бізнес-процесами із залученням інформаційних систем.

Рефлексивно-оцінний компонент розглядається як така складова професійної підготовки, що виявляється у здатності майбутніх фахівців до самоаналізу, критичного осмислення власної діяльності в галузі управління та адміністрування, об'єктивного оцінювання ефективності використання інформаційних систем під час прийняття управлінських рішень, а також у сформованості стратегій саморозвитку й професійного вдосконалення.

Професор В. К. Сидоренко [5] підкреслює, що рефлексивна діяльність є важливою умовою становлення професійної самосвідомості, яка сприяє більш усвідомленому використанню інформаційних технологій у сфері управління.

Є. О. Климов [6] акцентує, що рефлексія як здатність до самооцінювання, самостереження та самокорекції виступає ключовим чинником адаптації фахівця до змін середовища та появи нових цифрових інструментів.

Особистісно-творчий компонент професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами трактується як поєднання індивідуально-психологічних характеристик, здатності до креативного мислення, інноваційної діяльності та самореалізації в процесі використання ІКТ і систем управління бізнес-процесами в умовах цифрових змін.

До його змісту належать: здатність генерувати нові ідеї в нестандартних ситуаціях; гнучкість мислення та інтелектуальна ініціативність; мотивація до саморозвитку й самовираження у професійній сфері; інноваційна активність під час розв'язання управлінських завдань із використанням інформаційних систем; розвинені рефлексія та саморегуляція під час виконання творчих завдань в ІКТ-середовищі.

Більшість дослідників виокремлюють два провідні підходи до опису побудови професійної підготовки, що проявляється у здатності майбутніх фахівців до самоаналізу, критичного осмислення

власної управлінської діяльності, об'єктивного оцінювання ефективності використання інформаційних систем під час прийняття рішень та розроблення стратегій саморозвитку й професійного вдосконалення, – поелементний і блоковий.

Оцінювання рівня сформованості професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами здійснюється на основі визначених критеріїв і відповідних їм показників.

У межах структури професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами виокремлено такі критерії: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-операційний, інструментально-діяльнісний, комунікативний, рефлексивно-оцінний та особистісно-творчий; показники розглядаються як ступінь прояву цих критеріїв, за яким можна судити про рівень їх сформованості.

Ціннісно-мотиваційний критерій професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами відображає ступінь сформованості усвідомлених професійних цінностей, мотивації до саморозвитку й стійкого інтересу до використання інформаційних технологій в управлінні, що визначає готовність і прагнення діяти результативно в умовах цифрової трансформації бізнес-середовища.

До його змісту належать: позитивне ставлення до професійної діяльності в умовах цифровізації; внутрішня мотивація до опанування сучасних інформаційних систем; орієнтація на безперервне професійне самовдосконалення; усвідомлення важливості цифрових інструментів для забезпечення ефективності управління бізнес-процесами.

Українські дослідники підкреслюють, що ціннісно-мотиваційний критерій посідає провідне місце в структурі професійної підготовки, оскільки саме він задає глибинні орієнтири професійної поведінки фахівця (Н. М. Бідюк, Л. С. Бондар, Г. В. Сидоренко) [7; 8; 9].

Таким чином, ціннісно-мотиваційний критерій характеризує ступінь інтеграції цифрових технологій у систему професійних пріоритетів майбутнього фахівця з управління та адміністрування й готовність діяти, спираючись на усвідомлену потребу в ефективному використанні інформаційних систем управління бізнес-процесами.

Когнітивно-операційний критерій професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами відображає рівень оволодіння знаннями, уміннями, навичками та способами мислення, необхідними для розуміння, аналізу, моделювання й результативного застосування інформаційних систем в управлінні бізнес-процесами підприємства.

До його складових належать: когнітивний компонент, який відображає обсяг і глибину теоретичних знань щодо принципів функціонування інформаційних систем, цифрових технологій, структури та логіки бізнес-процесів; операційний компонент, що включає уміння й навички практичного використання інформаційних систем, алгоритмів прийняття управлінських рішень, програмних продуктів (зокрема ERP-систем), а також інтерпретації цифрової інформації.

Інструментально-діяльнісний критерій професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами пов'язаний із

здатністю майбутніх фахівців ефективно застосувати інструменти інформаційних систем для виконання професійних завдань, ухвалення управлінських рішень, аналізу та оптимізації бізнес-процесів, а також організації контролю за їх реалізацією з опорою на сучасні цифрові технології.

Його зміст включає: сформованість практичних умінь і навичок роботи з програмними продуктами управління бізнес-процесами (ERP, CRM системи тощо); здатність до моделювання й автоматизації процесів у відповідному програмному середовищі; використання цифрових інструментів для збирання, оброблення й аналізу даних; уміння інтегрувати інформаційні системи в реальну управлінську практику підприємства.

Комунікативний критерій професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами характеризує спроможність майбутніх фахівців здійснювати результативне професійне спілкування в інформаційному середовищі, взаємодіяти з користувачами, замовниками та членами команди, а також використовувати засоби цифрової комунікації для підтримки бізнес-процесів.

Він передбачає володіння такими вміннями: здійснювати комунікацію в межах бізнес-процесів за допомогою інформаційних систем (електронна пошта, CRM, ERP тощо); оформлювати звітну й ділову документацію в цифровому просторі; ефективно взаємодіяти з користувачами інформаційних систем управління бізнес-процесами (ІСУБП); дотримуватися норм професійної етики в інформаційно-комунікаційному середовищі.

Н. В. Морзе та Л. І. Варченко-Троценко обґрунтовують, що формування комунікативної підготовки майбутніх управлінців має відбуватися на основі інтеграції цифрових технологій у професійну взаємодію [10].

Закон України «Про освіту» (2017) визначає комунікативну компетентність як здатність особи застосовувати засоби комунікації для здійснення професійної діяльності в цифровому середовищі.

У цьому контексті комунікативний критерій професійної підготовки до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами можна визначити як сукупність здібностей, що забезпечують ефективну професійну взаємодію в цифровому просторі на основі використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для підтримки управлінських функцій, обміну інформацією, ухвалення рішень і документування управлінських процесів.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. У результаті проведеного теоретичного аналізу з'ясовано, що професійна підготовка майбутніх фахівців галузі управління та адміністрування до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами є складним інтегративним утворенням, що поєднує ціннісні, когнітивні, діяльнісні та особистісні складові.

Узагальнення наукових підходів дало змогу обґрунтувати структуру професійної підготовки як систему взаємопов'язаних компонентів: ціннісно-мотиваційного, когнітивно-операційного, інструментально-діяльнісного, комунікативного, рефлексивно-оцінного та особистісно-творчого, кожен із яких виконує специфічні функції у формуванні готовності

майбутніх фахівців до професійної діяльності в умовах цифрової трансформації управління.

Визначено, що ефективність професійної підготовки значною мірою залежить від рівня сформованості цифрових компетентностей, здатності до практичного застосування інформаційних систем управління бізнес-процесами, а також розвитку комунікативних, рефлексивних і творчих якостей особистості.

Обґрунтовано критерії та показники сформованості професійної підготовки, які дозволяють здійснювати оцінювання її результативності за відповідними компонентами. Доведено, що їх використання забезпечує можливість комплексної діагностики рівня готовності майбутніх фахівців до роботи в умовах цифрового бізнес-середовища.

Професійна підготовка майбутніх фахівців є складною системою, що потребує інтеграції цифрових компетентностей і розвитку особистісних якостей.

Таким чином, результати дослідження підтверджують необхідність системного підходу до організації професійної підготовки, що передбачає інтеграцію теоретичної, практичної та особистісної складових у процесі формування готовності до використання інформаційних систем управління бізнес-процесами.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні педагогічних умов і методик формування визначених компонентів професійної підготовки, обґрунтуванні рівнів їх сформованості, створенні діагностичного інструментарію для оцінювання результатів підготовки, а також у впровадженні інноваційних освітніх технологій (зокрема цифрових платформ, симуляцій і дуального навчання) у процес підготовки майбутніх фахівців галузі управління та адміністрування.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Язюн І. А., Лозова В. І., Ковальчук Г. М. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Либідь, 2017. 368 с.
2. Кузьмін О. Є., Гринів Л. С. Інформаційні системи в менеджменті: навч. посіб. Львів: Львівська політехніка, 2020. 240 с.
3. Кравченко Т. Ю. Формування професійної підготовки майбутніх фахівців з менеджменту у процесі вивчення інформаційних технологій. *Вісник Житомирського державного університету*. 2021. № 3 (107). С. 112–118.
4. Глузман В. Є. Формування професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців з менеджменту: монографія. Київ: КНЕУ, 2020. 218 с.
5. Сидоренко В. К. Професійна компетентність майбутніх фахівців: сутність та структура. Київ: Наук. світ, 2017. 180 с.
6. Климов Є. О. Формування рефлексивної підготовки майбутніх фахівців. *Вісник післядипломної освіти*. 2020. № 6. С. 45–49.
7. Бідюк Н. М. Інформаційно-комунікаційні технології в управлінні навчальним процесом: монографія. Київ: Міленіум, 2012. 292 с.
8. Бондар Л. С. Теоретико-методичні основи формування професійної підготовки майбутніх фахівців з управління. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 368 с.
9. Сидоренко Г. В. Формування управлінської підготовки у фахівців з адміністративного менеджменту: монографія. Харків: ХНАУ, 2018. 214 с.
10. Морзе Н. В., Варченко-Троценко Л. І. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті. Київ: Університет «Україна», 2021. 220 с.

REFERENCE

1. Zyazyun, I. A., Lozova, V. I., & Kovalchuk, H. M. (2017). Pedagogika [Pedagogy]: tutorial. Kyiv: Lybid. 368 s. [in Ukrainian]
2. Kuzmin, O. Ye., & Hryniv, L. S. (2020). Informatsiini systemy v menedzhmenti [Information systems in management]: tutorial. Lviv: Lviv Polytechnic. 240 s. [in Ukrainian]
3. Kravchenko, T. Yu. (2021). Formuvannya profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z menedzhmentu u protsesi vyvchennia informatsiinykh tekhnolohii [Formation of professional training of future management specialists in the process of studying information technologies]. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu [Bulletin of Zhytomyr State University]. 3 (107). S. 112–118. [in Ukrainian]
4. Hluzman, V. Ye. (2020). Formuvannya profesiinoi komunikativnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z menedzhmentu [Formation of professional communicative competence of future management specialists]: monograph. Kyiv: KNEU. 218 s. [in Ukrainian]
5. Sydorenko, V. K. (2017). Profesiina kompetentnist maibutnikh fakhivtsiv: sutnist ta struktura [Professional competence of future specialists: essence and structure]: monograph. Kyiv: Naukovyi svit. 180 s. [in Ukrainian]
6. Klymov, Ye. O. (2020). Formuvannya refleksyvnoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv [Formation of reflective training of future specialists]. Visnyk pisladyplomnoi osvity [Bulletin of Postgraduate Education]. №6. S. 45–49. [in Ukrainian]
7. Bidiuk, N. M. (2012). Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v upravlinni navchalnym protsesom [Information and communication technologies in educational process management]: monograph. Kyiv: Milenium. 292 s. [in Ukrainian]
8. Bondar, L. S. (2015). Teoretyko-metodychni osnovy formuvannya profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z upravlinnia [Theoretical and methodological foundations of

professional training of future management specialists]: monograph. Kyiv: NPU named after M. P. Drahomanov. 368 s. [in Ukrainian]

9. Sydorenko, H. V. (2018). Formuvannya upravlinskoj pidhotovky u fakhivtsiv z administrativnoho menedzhmentu [Formation of managerial training of specialists in administrative management]: monograph. Kharkiv: KhNAU. 214 s. [in Ukrainian]

10. Morze, N. V., & Varchenko-Trotsenko, L. I. (2021). Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v osviti [Information and communication technologies in education]: monograph. Kyiv: University "Ukraine". 220 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЧЕРНУХА Юрій – аспірант кафедри цифрових технологій і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: компоненти професійної підготовки майбутніх фахівців галузі управління та адміністрування до роботи з інформаційними системами управління бізнес-процесами.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

CHERNUKHA Yurii – Graduate Student of the Department of Digital Technologies and Professional Education Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynsky.

Scientific interests: components of professional training of future specialists in management and administration for working with business process management information systems.

Стаття надійшла до редакції 03.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 12.03.2026 р.

УДК [378.147:37.011.3-051:7]:75.02

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-381-385

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

КРАСІЮК Ірина –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри образотворчого мистецтва
Криворізького державного педагогічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6718-739X>
e-mail: polina2001irina@gmail.com

КАРПОВА Вікторія –

доктор філософії (Ph D) з освітніх педагогічних наук,
старший викладач кафедри образотворчого мистецтва
Криворізького державного педагогічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8383-2723>
e-mail: karpova.vk.k@gmail.com

УДРІС Ірина –

кандидат мистецтвознавства,
доцент, професор кафедри образотворчого мистецтва
Криворізького державного педагогічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7205-1566>
e-mail: sudris@i.ua

ІНТЕГРАЦІЯ ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВА, РИСУНКА, ЖИВОПИСУ ТА КОМПОЗИЦІЇ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНОЇ ПЛЕНЕРНОЇ ПРАКТИКИ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦТВА

У статті досліджено інтегративний потенціал навчальної практики «Пленер» як унікального освітнього середовища, що забезпечує органічний синтез теоретичних знань і практичних умінь із нормативних дисциплін художнього циклу – рисунка, живопису, композиції та історії мистецтва. Актуальність дослідження зумовлена потребою підвищення якості фахової підготовки майбутніх учителів за предметною спеціальністю мистецтво, образотворче мистецтво, формування цілісної професійної компетентності, здатності до міждисциплінарної інтеграції знань та реалізації компетентнісного підходу в умовах сучасного освітнього процесу. Метою статті є обґрунтування педагогічних умов і методичних підходів, які забезпечують ефективну інтеграцію зазначених освітніх компонентів та сприяють розвитку художньо-образного мислення, візуальної культури, естетичної чутливості та професійної компетентності студентів. Методологічну основу дослідження становлять системний, компетентнісний та інтегративний підходи, що дозволяють розглядати пленер як цілісну систему навчальної підготовки та